

1. מחמאמרה
2. מחמארה
3. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר (ע"ר)
על ידי ב"כ עוה"ד לביב חביב
בית חנינה החדשה, ת.ד. 21225, ירושלים
טלפון: 052-4404477; פקס': 02-6263212

העותרים

נגד

1. מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון
2. היועץ המשפטי לממשלה
על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 02-6466590; פקס': 02-6467011

המשיבים

תגובה מקדמית מטעם המשיבים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, ולקראת הדיון הקבוע בעתירה, מתכבדים המשיבים להגיש את תגובתם המקדמית לעתירה. כלל ההדגשות בתגובה זו הוספו אלא אם נאמר אחרת.

1. כעולה מן העתירה, עניינה בצו החרמה והריסה (להלן – הצו) שהוצא ביחס לדירת המגורים בה מתגוררים העותר 1 ומשפחתו, הנמצאת בעיירה יאטה, שבאזור חברון. העותר 1 הוא אביו של חאלד מחמאמרה (להלן: חאלד), אחד המחבלים שביצעו את הפיגוע הרצחני במתחם שרונה בלב תל אביב ביום 8.6.16.
2. יצוין כבר עתה, כי הצו מתייחס לקומה העליונה במבנה בן שתי קומות, והוא אינו חל ביחס לדירת מגוריו של העותר 2.
3. הצו הוצא על-ידי המשיב 1 (להלן גם - המפקד הצבאי), בהתאם לסמכות הנתונה לו על-פי תקנה 119 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945 (להלן – תקנה 119 ותקנות ההגנה), לאחר שחאלד ביצע, יחד עם בן דודו מחמד מחמאמרה (להלן: מחמד, ויחד - המחבלים), ובסיוע נוספים, פיגוע טרור רצחני, מתוכנן לפרטים. יודגש, כי המדובר באחד הפיגועים הקשים והקטלניים בגל הטרור הנוכחי.

בפיגוע רצחני זה רצחו המחבלים ארבעה אזרחים:

מר עידו בן ארי ז"ל, בן 41, תושב רמת גן.

גב' אילנה נבעה ז"ל, בת 40, תושבת תל אביב.

גב' מילה מישייב ז"ל, בת 33, תושבת אשקלון.

מר מיכאל פייגה ז"ל, בן 58, ממדרשת בן גוריון, בשדה בוקר.

נוסף לכך, בפיגוע נפצעו 41 אזרחים, כשלארבעה מהם נגרמו פציעות ירי קשות (פציעות ראש ותזה).

4. המשיבים יטענו, כי דין העתירה להידחות, בהעדר עילה להתערבותו של בית המשפט הנכבד.

5. החל מתחילת שנת 2013 ועד ימים אלו, כמשתקף מנתונים שנאספו ושיפורטו להלן, ניכרת מגמה מתמשכת של החמרה במצב הביטחוני ועלייה מתמדת בפעילות טרור נגד מדינת ישראל, אזרחיה ותושביה, וזאת הן בשטח המדינה והן בתחומי אזור יהודה והשומרון (להלן – **איו"ש או האזור**).

הדבר מתבטא בעלייה במספר הפיגועים הכללי ובמספר פיגועי הטרור העממי, וכן במספר הנפגעים הישראליים כתוצאה מפעילות הטרור, כאשר עלייה משמעותית נוספת ניכרת החל מחודש מרץ 2014 **בעיקר בפיגועים שבוצעו במתוויים חמורים, בהם נרצחו אזרחים או שנעשה בהם שימוש בנשק חם, וכן בניסיונות לבצע פיגועים חמורים**. עיקר פעילות הטרור היתה, ומוסיפה להיות, מובלת בידי התארגנויות מקומיות, ובידי מפגעים בפרופיל של "מפגע בודד". זאת, במקביל למאמצייהם של ארגוני הטרור להוציא אל הפועל פיגועים מטעמים. העלייה התלולה בפיגועי הטרור, בהיקפם ובחומרתם – במהלך השנתיים האחרונות ובפרט בחודשים האחרונים – משקפת את המגמה הביטחונית השלילית הנמשכת באיו"ש ובירושלים, כמו גם בישובים נוספים בתחומי מדינת ישראל.

אך לאחרונה, מחבל נוסף רצח ילדה בת 13, הלל יפה אריאל ז"ל, בשנתה בביתה בישוב קריית ארבע; ובפיגוע נוסף נרצח מיכאל מרק ז"ל, ורעייתו ושני ילדיו נפצעו מירי מחבל, בעת שנסעו ברכבם בכביש ראשי – כל זאת, טרם חלף חודש מן הפיגוע שהוביל לצו מושא עתירה זו.

6. על רקע הנסיבות הביטחוניות החמורות לעת הזאת, יטענו המשיבים, כי הפעלת הסמכות לפי תקנה 119 כלפי המבנה בו התגורר **חאלד** אשר ביצע את הפיגוע הרצחני בו עסקינן, היא חיונית, כדי להרתיע מפגעים פוטנציאליים נוספים מלבצע פיגועים דומים נוספים.

7. כפי שיובהר להלן, הטענות שמעלים העותרים אינן חדשות, והן נדונו ונדחו במסגרת שורה ארוכה של פסקי דין שניתנו על-ידי בית המשפט הנכבד, לרבות מן העת האחרונה. יפים בהקשר זה דבריו של כב' המשנה לנשיאה א' רובינשטיין בפסקה ז' לפסק דינו בבג"ץ 967/16 ובג"ץ 968/16 **חרוב נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית** (פורסם באר"ש, 14.2.2016; להלן – **עניין חרוב**): "אשר לטענות הכלליות בדבר חוקיותו של אמצעי החרמת הבתים והריסתם, מכוח תקנה 119 – **טענות אלה הועלו ונדחו בבית משפט זה אך בעת האחרונה מספר פעמים, ואין מקום להידרש לכך פעם נוספת. שכן לא חל שינוי נסיבות המצדיק זאת** [...]".

כן ראו מן הימים האחרונים ממש, במסגרת בג"ץ 2828/16 אבו זיד נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית (ניתן ביום 7.7.16, אר"ש)(להלן: עניין אבו זיד), בו סיכם כב' השופט רובינשטיין את הכרעת בית המשפט הנכבד בשאלת הסמכות, ואת חוסר הצורך לשוב ולדון בהלכה הקבועה בעניין זה פעם נוספת כך:

"ה. לאחר עיון בטענות הצדדים הצדדים ושמיעתן, לא מצאנו להיעתר למבוקש. אשר ל"פרספקטיבה החיצונית" ולעצם סמכותו של המשיב לעשות שימוש בתקנה 119 לשם החרמה, אטימה וזריטה, טענות אלה עלו במספר דב של עתירות ונדחו לגופן, חלק נכבד מהן בעת האחרונה, ומכאן שאין מקום לעת הזאת לבחינה מחודשת של ההלכה; ראו לעניין זה החלטת הנשיאה הדוחה את הבקשה להרחבת ההרכב מיום 2.5.16, וכן החלטות נוספות של הנשיאה הדוחות בקשות שונות לדיון נוסף בסוגיה: דנג"ץ 360/15 המוקד להגנת הפרט נ' שר הביטחון (12.11.15); דנג"ץ 2624/16 פתחי זכריא מסודי נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית (21.3.16); דנג"ץ 2916/16 שרה עלי דוויאת נ' מפקד פיקוד העורף (10.4.16); דנג"ץ 4657/16 בדר עבדאללה מחמוד דעיס נ' המפקד הצבאי באזור הגדה המערבית (9.6.16). ראו גם דוגמאות אחדות מן הפסיקה – ויש עוד רבות אחרות – הדוחות את טענת חוסר הסמכות הכללית: בג"ץ 8091/14 המוקד להגנת הפרט נ' שר הביטחון (2014) (להלן עניין המוקד להגנת הפרט); בג"ץ 5839/15 סידר נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פסקה ו' (15.10.15) (להלן עניין סידר); בג"ץ 7040/15 פדל מוסטפא נ' המפקד הצבאי באזור הגדה המערבית, פסקאות 25-26 לפסק דינה של הנשיאה (12.11.2015) (להלן עניין מוסטפא); בג"ץ 967/16 עבד אלבאסט חרוב נ' מפקד כוחות הצבא בגדה המערבית, פסקה ז' (14.2.16) (להלן עניין חרוב); בג"ץ 1624/16 חמאד נ' המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית, פסקה 19 (14.6.16) (להלן עניין חמאד); בג"ץ 2528/16 מצאלחה נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית, פסקה 20 (15.6.16) (להלן עניין מצאלחה). מבלי לפגוע בדעות אחרות שהושמעו על-ידי שופטים בבית משפט זה, שכבודו עמו, בית משפט הוא ולא בית שופטים, וגם על כך חזרנו לא אחת בהקשר בו עסקינו (ראו עניין המוקד להגנת הפרט, פסקה 1 לחוות דעתה של השופטת חיות; עניין סידר, פסקה 6 לחוות דעתו של השופט פוגלמן; בג"ץ 8150/15 אבו ג'מל נ' מפקד פיקוד העורף, פסקה 3 לחוות דעתו של השופט זילברטל (22.12.15); חלבי נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פסקה י"ג לחוות דעתי ופסקה 1 לחוות דעתה של השופט ברק-ארז (28.12.15); עניין חמאד, פסקה 20 לפסק דינו של השופט שהם)".

וכן ראו קביעתו של כב' השופט עמית בבג"ץ 8150/15 אבו ג'מל נ' מפקד פיקוד העורף, בו נדחו בדעת רוב שלוש עתירות אשר נידונו יחד, נגד דעתו החולקת של כב' השופט מ' מזוז (בג"ץ 8150/15; בג"ץ 8154/15; בג"ץ 8156/15)(פורסם באר"ש, 22.12.2015) (להלן – עניין אבו ג'מל ועליאן): "לא כל אימת שבית משפט זה דן בעתירה שעניינה תקנה 119 לתקנות ההגנה, יש להידרש מבראשית לנושא העקרוני של עצם הסמכות להוציא צווי החרמה והריסה על פי תקנה זו [...] הנושאים והטענות שהועלו על ידי העותרים נדונו בשורה של פסקי דין, שחלקם ניתנו אך לאחרונה, במסגרתם נדונו גם הטענות הנוגעות להרתעה, ואין טעם לחזור על הדברים".

וראו גם פסק דינו של כבוד השופט י' עמית מהעת האחרונה ב בג"ץ 1802/16 אבו גוש נ' **מפקד כוחות צה"ל** (פורסם באר"ש, 12.4.2016) אשר דחה אף הוא טענות זהות למדי, מן הטעם כי אין לשוב ולהידרש לטענות המכוונות נגד נקיטה בסנקציה לפי תקנה 119.

כן ראו פסק דינו של כבוד השופט נ' סולברג ב בג"ץ 1014/16 **סקאפי נ' מפקד כוחות צה"ל** (פורסם באר"ש, 28.2.2016); אשר דחה טענות דומות באשר לשימוש בסמכות לפי תקנה 119. בקשה לקיום דיון נוסף בעתירה זו נדחתה בפסק דינה של כבי הנשיאה מ' נאור בדנג"ץ 1773/16 **סקאפי נ' המפקד הצבאי** (פורסם באר"ש, 2.3.2016).

עוד נפנה בהקשר זה, אך לדוגמא, לפסקי דין נוספים: בג"ץ 1802/16 אבו גוש נ' **מפרד כוחות צה"ל** (פורסם באר"ש, 12.4.2016); בג"ץ 1014/16 **סקאפי נ' מפקד כוחות צה"ל** (פורסם באר"ש, 28.2.2016) (להלן – עניין **סקאפי**); בג"ץ 7220/15 **דועאא עליוה נ' מפקד כוחות צה"ל** (פורסם באר"ש, 1.12.2015); להלן – **בג"ץ עליוה**); ובג"ץ 6745/15 אבו **חאשיה נ' המפקד הצבאי** (פורסם באר"ש, 1.12.2015). ואולם, ראו לאחרונה ממש, פסקי הדין בבג"ץ 1125/16 **מרעי נ' מפקד כוחות צה"ל** (פורסם באר"ש, 31.3.2016) (להלן: **עניין מרעי**) ובבג"ץ 1336/16 **אטרש נ' מפקד פיקוד העורף** (פורסם באר"ש, 3.4.2016).

8. נבקש להפנות לפסקי-דין נוספים של בית המשפט הנכבד מהשנה החולפת הדוחים אף הם עתירות בסוגיה מושא ענייננו, שהוגשו כנגד החלטות על הפעלת סמכות מכוח תקנה 119 האמורה (לעניין התרמה, והריסה או אטימה של מבנים). המדובר בעתירות שדנו הן בעניינם של מתבלים תושבי מזרח ירושלים, והן בעתירות שדנו בעניינם של מתבלים תושבי איו"ש.

ראו בהקשר זה: בג"ץ 4747/15 אבו ג'מל נ' **מפקד פיקוד העורף** (פורסם באר"ש, 7.7.2015); בג"ץ 8066/14 ובג"ץ 8070/14 אבו ג'מל נ' **פיקוד העורף** (פורסם באר"ש, 31.12.2014); להלן – **עניין אבו ג'מל**); בג"ץ 8025/14 **עכארי נ' פיקוד העורף** (פורסם באר"ש, 31.12.2014); להלן – **עניין עכארי**); בג"ץ 7823/14 **ג'עאביס נ' פיקוד העורף** (פורסם באר"ש, 31.12.2014); להלן – **עניין ג'עאביס**); בג"ץ 5290/14 **קואסמה נ' המפקד הצבאי** (פורסם באר"ש, 11.8.2014); להלן – **עניין קואסמה**); בג"ץ 4597/14 **עואודה נ' המפקד הצבאי לאזור יהודה ושומרון** (פורסם באר"ש, 1.7.2014); להלן – **עניין עואודה**); בג"ץ 8024/14 **חג'אזי נ' פיקוד העורף** (פורסם באר"ש, 15.6.2015), שם נמחקה העתירה וניתן אישור לאטימת חדרו של המחבל; בג"ץ 5839/15 **סידר נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית** (פורסם באר"ש, 15.10.2015); להלן – **עניין סידר**), בג"ץ 8567/15 ובג"ץ 8782/15 **חלבי ושראכה נ' מפקד כוחות צה"ל** (פורסם באר"ש, 28.12.2015).

במסגרת העתירות דלעיל, כאמור, חזר בית המשפט הנכבד על ההלכות שנקבעו ביחס להפעלת הסמכות מכוח תקנה 119, תוך שלא נעתר לאותן העתירות.

9. כזכור, ביום 31.12.2014 ניתן פסק דינו של בית המשפט הנכבד בבג"ץ 8091/14 **המוקד להגנת הפרט נ' שר הבטחון (להלן – עניין המוקד להגנת הפרט)**, שבמסגרתו שבו ונותחו השאלות העקרוניות הנוגעות לסוגיית השימוש בתקנה 119, שהן הסוגיות המועלות אף בעתירה שלפנינו. הטענות שם נדחו בפסק דין מנומק ומפורט, תוך שנקבע כי אין מקום לשנות מפסיקתו ארוכת השנים והעקבית של בית המשפט הנכבד ביחס להפעלת התקנה.

עוד יצוין, כי בעניין **המוקד להגנת הפרט** הוגשה עתירה לקיום דיון נוסף בפסק הדין, אשר נדחתה בהחלטתה של כב' הנשיאה מ' נאור (דנג"ץ 360/15 **המוקד להגנת הפרט נ' שר הביטחון** (פורסם באר"ש, 12.11.2015)).

בנסיבות אלה, המשיבים יטענו כי אין כל עילה או הצדקה להידרש פעם נוספת לטענות אלה במסגרת העתירה הנוכחית.

10. בשים לב לשורת הפיגועים שבוצעו בסמוך לביצוע הפיגוע מושא עתירות אלו ועד לימים אלו ממש; מכיוון שיש חשיבות עליונה בהרתעתם של מפגעים פוטנציאליים נוספים; ומכיוון שלדעתם של המשיבים הפעלת הסמכות לפי תקנה 119 לתקנות ההגנה, אכן חיונית במקרה דנן להרתעת מפגעים פוטנציאליים נוספים; **המשיבים יבקשו מבית המשפט הנכבד להכריע בעתירה זו בהקדם האפשרי, על דרך דחייתה.**

עיקרי העובדות הצריכות לעניין

11. כעולה מן העתירה, העותר 1 הוא אביו של **חאלד**, כאשר דירת המגורים מושא צו ההחרמה וההריסה היא דירת המשפחה. כאמור ברישא, וכפי שיובהר עוד בהמשך הדברים, הצו מכוון לקומה השניה במבנה בלבד, ומשכך אין הוא חל על דירת מגוריו של עותר 2, אשר נמצאת בקומתו הראשונה של המבנה.

תיאור הפיגוע

12. כאמור לעיל, ביום 8.6.16, ביצעו המחבלים פיגוע רצחני במתחם שרונה בתל אביב במהלכו רצחו ארבעה אזרחים, ופצעו עשרות. צבר הראיות המנהליות המבוססות שבידי המשיבים הובילו להגשת כתב אישום חמור כנגד המחבלים, יחד עם חברם יונס בן עאיש זין שהיה מעורב עימם בביצוע העבירות המיוחסות להם. תמצית העובדות העולות מן הראיות בענייננו פורטו במסגרת כתב האישום בו הואשמו המחבלים בשורת עבירות חמורות, החמורה שבהן רצח בכוונה תחילה, בין היתר, כך:

[...]"

6. **במסגרת הקשר, תכננו הנאשמים לבצע את הפיגוע ברכבת ישראל על ידי כך שיבצעו פיגוע ירי בנוסעי הרכבת אשר ילכדו בתוך הקרונות ולא יוכלו לברוח, ובכך תושג מטרתם לרצוח כמה שיותר ישראלים.**

7. לצורך כך, במהלך התקופה שקדמה לפיגוע אסף נאשם 1 (חאלד – הערת הח"מ) מידע בנוגע ללוחות הזמנים של רכבת ישראל, תמונות של הרכבת עצמה [...], ולאחר גיבושו של המידע גמלה בליבם החלטה כי יבצעו את פיגוע הירי בקו רכבת הנוסעים מת"א לחיפה.

8. בהמשך, לצורך מימוש תכנית הקשר, החליטו הנאשמים להצטייד בכלי נשק – רובים ותחמושת, וכן בסכינים אשר באמצעותם התכוונו לבצע גם פיגוע דקירה בהמשך לפיגוע הירי, אם כלי הנשק יתקלקלו או ייתקעו במהלך הירי וכן למקרה שתגמר התחמושת.

[...]

10. במקביל, [...] ביצעו נאשמים 1 ו-2 את הפעולות הבאות:

א. על מנת להתחזות לאנשי עסקים ישראלים, רכשו נאשמים 1, ו-2 ציוד כמפורט להלן: חליפות רשמיות, שעונים, תיקי עור, נעליים, משקפיים, משקפיים בעלות כוללת של כ-2,600 ₪.

ב. נאשמים 1 ו-2 קנו שני סכינים באורך 30 ס"מ [...] [...].

ג. כמו כן, קנו נאשמים 1 ו-2 רעל עכברים כדי שיוכלו לעשות שימוש בסכינים הטבולות ברעל ולדקור באמצעותן אזרחים ישראלים נוספים ובכך להעצים את הנזק ההמוני המתוכנן.

[...]

12. בסמוך לאחר מכן, ערכו כל הנאשמים, במספר הזדמנויות שונות, אימוני ירי שנועדו בין היתר לבדוק את תקינותם של כלי הנשק, במטרה לוודא שיפעלו כראוי בזמן הפיגוע.

[...]

17. בתאריך 8.6.16 (להלן: יום הפיגוע), בשעות הבוקר המוקדמות הסתפרו נאשמים 1 ו-2 כדי לחזק את מצג השווא שהתכוונו ליצור – להתחזות לאנשי עסקים. לאחר מכן הלכו יחד לנאשם 3 ולקחו ממנו את כלי הנשק, הסכינים, הרעל והציוד אשר הוחבאו בביתו מבעוד מועד.

[...]

21. בעת שהגיעו נאשמים 1 ו-2 לתחנת הרכבת בבאר שבע, גילו כי בפתח התחנה קיימים אמצעי ביטחון קפדניים, לרבות גלאי מתכות, ולאור זאת התליטו לשנות את כתניתם המקורית. סמוך לשעה 20:00 החליט הנאשמים לפנות לתחנת המוניות הסמוכה ולקחת מונית הישר לתל אביב.

22. בסמוך לשעה 20:53 הגיעו נאשמים 1 ו-2 לתל אביב, וירדו מהמונית סמוך לתחנת הרכבת "השלום", ליד מרכז עזריאלי.

23. בהגיעם לתל אביב, חיפשו נאשמים 1 ו-2 מקום הומה אדם על מנת לבצע בו את הפיגוע. לצורך כך, שאלו עוברים ושבים היכן ישנן מסעדות או בתי קפה ולאור המידע שקיבלו החלו לצעוד למתחם "שרונה" המצוי בלב תל אביב.

24. בסמוך לשעה 21:30 נכנסו נאשמים 1 ו-2 לבית הקפה "מקס ברנר" המצוי במתחם "שרונה" (להלן: בית הקפה), והתיישבו ליד אחד השולחנות. לאחר כמה דקות בעת שהבחינו כי המקום הומה אדם, החליטו כי זהו העיתוי המתאים לבצע את הפיגוע.

25. נאשמים 1 ו-2 קמו ממקומם, שלפו את כלי הנשק מתוך התיקים שברשותם והחלו לירות לכל עבר ללא הבחנה, בכוונה לגרום למותם של ישראלים רבים ככל האפשר [...].

26. במהלך הירי, לאחר שפגעו במספר אזרחים, התקלקלו כלי הנשק וחדלו לירות. בשלב זה, השליך נאשם 2 את נשקו על אחד האזרחים שנפגעו כתוצאה מהירי, ויחד עם נאשם 1 החלו לברוח מהמקום [...].

27. בשלב זה התפצלו נאשמים 1 ו-2, כאשר כל אחד מהם פונה לנתיב בריחה אחר:

א. נאשם 1 נורה בסמוך לאחר מכן על ידי אחד המאבטחים, נוטרל ונעצר על ידי כוחות הביטחון. ב. נאשם 2 נמלט ובנתיב המנוסה חבר לעוברים ושבים שנמלטו אף הם מאימת הפיגוע והגיע לבניין מגורים הנמצא ברחוב שפרינצק 5 בתל אביב, שם עלה במדרגות יחד עם בני משפחה אשר מתגוררים בבניין, נכנס יחד עימם לדירת המגורים שלהם במטרה להסתתר במסווה של אזרח הנמלט ממקום הפיגוע וזאת עד שנעצר בתוך דירתם על ידי כוחות הביטחון.

28. כתוצאה מהפיגוע נהרגו ארבעה אזרחים:

- א.מר עידו בן ארי ז"ל, בן 41, תושב רמת גן.
 ב. גב' אילנה נבעה ז"ל, בת 40, תושבת תל אביב.
 ג.גב' מילה משייב ז"ל, בת 33, תושבת אשקלון.
 ד. מר מיכאל פייגה ז"ל, בן 58, ממדרשת בן גוריון.

29. בנוסף בפיגוע נפצעו 41 אזרחים, כשלארבעה מהם נגרמו חבלות חמורות כפי שיפורט להלן:

- א. מר אסף בר – בן 26, נפגע משני קליעי ירי בראשו עם שבר אוקסיפסלי ודמם, נותח בראשו [...].
 ב. מר חגי קליין – בן 31, נפצע מירי בחזהו, ירכו ועכוזו, נותח [...].
 ג. מר בפלו ספרן – בן 24, נפצע מירי בכתפו [...].
 ד. גב' טל בן ארצי – בת 36, נפצעה מירי בחזה [...].

והיתר פצועים קל וחרדה.
 "[...]"

צילום כתב האישום מצורף ומסומן מ/ש/1.

13. המחבלים הודו באופן מלא בכל המיוחס להם בכתב האישום בפני חוקרי המשטרה ובפני חוקרי השב"כ. כך, בין היתר, מסר חאלד בחקירתו מיום 14.6.16:

"הגענו לתחנה בבאר שבע ורצינו להיכנס לתחנה וראינו שיש שער שמגלה מתכות ואז עשינו עוד סיבוב וראינו מוניות מיוחדות שלוקחות לתל אביב, ויצאנו עם אחד הרכבים המיוחדים וביקשנו מהנהג לקחת אותנו שייקח אותנו לתל אביב לרכבת ההגנה. [...]. הנהג טעה והוריד אותנו בתחנת השלום, ירדנו שם וראינו שאנחנו לא יכולים להיכנס לתחנת הרכבת כי היה הרבה אבטחה ואז התחלנו ללכת בכביש ולחפש מקום על מנת לבצע את הפעולה. [...] הלכנו למקום ומצאנו את המסעדה ההיא שעליה שלט עם שתי מילים והמילה האחרונה "מקס". ישבנו בשולחו והזמנו אוכל ושתייה. האוכל הגיע, אכלנו קצת וראינו שיש הרבה אנשים והחלטנו שכרגע זה הזמן המתאים, נעמדנו הוצאנו את הנשקים והתחלנו לירות. אני יריתי כמה יריות ואז הנשק נעצר וגם חמודי אותו הדבר ולא הייתה אפשרות להוציא את הסכינים כי התחילו לירות עלינו ואז ברחנו ורדפו אחרינו [...]."

מעבר לכך, חומרי החקירה בעניינם של המחבלים כוללים, בין היתר, סרטונים מזירת הפיגוע אשר בהם ניתן לראות בבירור את אשר אירע; הודעות אזרחים רבים שחלקם נפגעו בפיגוע, חלקם היו עדי ראיה לפיגוע וחלקם השתתפו במרדף אחר המחבלים; כלי הנשק שנתפסו בזירת הפיגוע, ועוד.

צילום הודעותיו של חאלד במסגרת חקירתו מצורף ומסומן **מש/2**.

14. אם כן, ממכלול החומר והראיות שבידי המשיבים עולה כי מדובר בפיגוע חבלני-רצחני, אשר בוצע לאחר תכנון מוקדם ומפורט במטרה לפגוע בכמה שיותר אזרחים יהודים חפים מפשע ממניעים לאומניים; פיגוע שלדאבון הלב צלח.

השתלשלות ההליכים עובר להגשת העתירה

15. בשל חומרת הפיגוע, ובשל הצורך החיוני להרתיע מפגעים פוטנציאליים נוספים, החליט המשיב, לפי המלצת שירות הביטחון הכללי, על דעת הדרג המדיני ועל דעת פרקליט המדינה והיועץ המשפטי לממשלה, להפעיל את סמכותו לפי תקנה 119 כלפי הדירה בה התגורר **חאלד**. לשלמות התמונה נציין כי צו דומה הוצא אף ביחס לדירת מגוריו של מחמד.

16. בלילה שבין יום 14-15.6.16 נמסרה הודעת המשיב בדבר כוונתו להחרים ולהרוס את הדירה בקומה השנייה של המבנה בעיירה יאטה בה התגורר **חאלד**.

צילום הודעת המשיב צורפה **כנספח 4** לעתירה.

17. ביום 19.6.16 הגיש ב"כ העותרים השגה בשם משפחתו של **חאלד** נגד הכוונה להחרים ולהרוס את ביתם.

במישור הפרטני, נטען בהשגה כי דירת המגורים משמשת גם כמשרדו של אביו של **חאלד**, העותר 1, עו"ד במקצועו, אשר על פי הנטען הוא חולה במחלת הפרקינסון.

כן נטען כי מרכז חייו של **חאלד** אינו בדירת המשפחה אלא בירדן, ומכאן נטען כי אין מקום להרוס את בית המשפחה.

עוד נטען, כי למשפחתו של **חאלד** אין קשר למעשים המיוחסים, ואף לא היתה לה כל ידיעה, בכוח או בפועל לגבי כוונותיו לבצע את הפיגוע, וכן כי העונש הצפוי להיגזר על **חאלד** בתום ההליך השיפוטי יהווה אמצעי הרתעה מספק.

במישור הכללי, נטענו בהשגה טענות נגד עצם השימוש בסנקציה לפי תקנה 119, בדבר מידת האפקטיביות שלה, בדבר היותה נוגדת את המשפט הבינלאומי, בדבר היותה מפלה, פוגעת בחפים מפשע, וכי איננה מידתית.

נוכח הטענות שהועלו במכתב ההשגה, ביקש ב"כ העותרים את ביטול הצו.

צילום מכתב ההשגה מיום 19.6.16 צורף לעתירה כנספח 5.

18. ביום 22.6.16 נשלח לב"כ העותרים מכתב מענה מטעם המשיב, במסגרתו דחה המשיב את השגת העותרים, זאת לאחר שהתייחס בפירוט לטענות שהעלו העותרים בהשגה.

כך, במסגרת המענה להשגה, פירט המשיב כי **חאלד** הודה בחקירתו בביצוע הפיגוע, תוך ציון עובדות גלויות נוספות שעלו מחקירתו, ותוך שצויין כי פרטי החקירה מצויים תחת צו איסור פרסום.

לעניין הטענות באשר לכך שהמחבל **חאלד** אינו מתגורר בבית המשפחה, אלא בירדן, הובהר כי אף לטענת המשיגים **חאלד** שב לפני כארבעה חודשים לאזור; וכי הוא מסר בחקירתו כי מקום מגוריו הקבוע הוא בביתו ביאטה. "בהתאם, ובפרט על רקע היעדרו של מקום מגורים מרכזי אחר, אין ספק כי המחבל שבנדון רואה בדירה המיועדת להריסה כביתו היחיד באזור" (ראו תחתית עמ' 1 למענה להשגה).

19. כן הובהר, על רקע החשש שהובע בהשגה בדבר פגיעה בקומתו הראשונה של המבנה, כי הריסת הבית תתבצע באמצעות ציוד הנדסי מכאני, תוך שימת לב שלא לפגוע ביתר המבנה, ותוך שההריסה, תיעשה ותלווה על ידי מהנדס מורשה מטעם חיל ההנדסה. צילום מכתב המענה להשגה מיום 22.6.16 צורף לעתירה כנספח 6.

20. בצד מכתב מענה זה, נמסר לעותרים צו החרמה והריסה של הקומה השנייה במבנה, בה התגורר המחבל, עליו חתם המשיב, מכוח סמכותו לפי תקנה 119 לתקנות ההגנה. בצו נקב הטעם להוצאתו, כך:

"צעד זה ננקט הואיל והנדון, ביצע ביום 8.6.16 בצוותא עם מחבל נוסף, פיגוע ירי בעיר תל אביב, בה רצחו ארבעה בני אדם, ופצעו כחמישה עשר נופסים בדרגות פציעה שונות".

צו החרמה והריסה צורף למכתב המענה להשגה, וצילומו מצורף ומסומן מש/3.

21. לשלמות התמונה נציין, כי ביום 24.6.16 פנה ב"כ העותרים פעם נוספת למשיבים וביקש קבלת חומרי חקירה עליהם הסתמך, כביכול, המענה להשגה, וכן ביקש לקבל פרטים נוספים לעניין אופן ביצוע ההריסה. ביום 26.6.16 נשלח מענה לפנייה זו. צילום הפנייה והמענה לה צורפו כנספחים 7 ו-8 לעתירה בהתאמה.

המבנה בו התגורר חאלד

22. דירתו של חאלד ובני משפחתו (הוריו ואחיו שטרם נישאו) ממוקמת בקומה השנייה במבנה בן שתי קומות בעיירה יאטה. בדירה חמישה חדרי שינה, שירותים ומטבח. כפי שנמסר במענה להשגה, ובהתאם לצו ההחרמה, תיהרס רק הדירה בקומתו השנייה של המבנה. ההריסה תבוצע בכלים הנדסיים מכניים. בקומתו הראשונה של המבנה גר דודו של המחבל, העותר 2.

הטיעון המשפטי

23. כפי שפורט בראש הדברים, הטענות המשפטיות שמעלים העותרים בעתירותיהם אינן חדשות, והן נדונו ונדחו במסגרת פסקי דין רבים שניתנו בעבר על-ידי בית המשפט הנכבד. בשורת פסקי הדין, ולדוגמה, **עניין עוואודה**; **עניין קוואסמה**; **עניין אבו ג'מל**; **עניין עכארי**, **עניין חג'אזי ועניין ג'עביס** שב ואישר בית המשפט הנכבד את ההלכה הפסוקה רבת השנים, ולפיה הפעלת סמכות מכוח תקנה 119 האמורה, בנסיבות מסוימות, היא צעד חוקי, שניתן לנוקטו, הנסמך על הערכתם המקצועית של גורמי הביטחון כי יש בצעד זה כדי להרתיע מפגעים פוטנציאליים (ור' גם פסקי הדין בבג"ץ 124/09 **דוויאת נ' שר הביטחון** (פורסם באר"ש, 18.3.09; להלן: "**עניין דוויאת**"); בבג"ץ 9353/08 **אבו דהים נ' אלוף פיקוד העורף** (פורסם באר"ש, 5.1.09; להלן: "**עניין אבו דהים**"); ובג"ץ 5696/09 **מוגרבי נ' אלוף פיקוד העורף** (פורסם באר"ש, 15.2.12; להלן: "**עניין מוגרבי**").

כמו-כן, **בפסק הדין העקרוני** שניתן ביום 31.12.2014 **בעניין המוקד להגנת הפרט**, נבחנו ונותחו הטענות לעומקן, וגם שם נמצא כי דינן להידחות. כאמור לעיל, עתירה בבקשה לקיים דיון נוסף נדחתה ביום 12.11.2015 בהחלטתה של כבוד הנשיאה נאור.

עמדת המשיב תפורט להלן.

תמצית התשתית הנורמטיבית - הפעלת סמכות ההחרמה וההריסה - כללי

24. הסמכות להורות על החרמתו ואטימתו או הריסתו של מבנה, מכוח תקנה 119 לתקנות ההגנה מוקנית למפקד הצבאי בהיותה חלק מן הדין המקומי באיו"ש.

תקנה 119 לתקנות ההגנה קובעת, בנוסחה האנגלי המחייב, כדלקמן:

"A MILITARY COMMANDER MAY BY ORDER DIRECT THE FORFEITURE TO THE GOVERNMENT... OF ANY HOUSE, STRUCTURE OR LAND SITUATED IN ANY AREA, TOWN, VILLAGE, QUARTER OR STREET THE INHABITANTS OR SOME OF THE INHABITANTS OF WHICH HE IS SATISFIED HAVE COMMITTED ... ANY OFFENCE AGAINST THESE REGULATIONS INVOLVING VIOLENCE OR INTIMIDATION OR ANY MILITARY COURT OFFENCE [...]"

ובנוסחה בעברית של התקנה :

"מפקד צבאי רשאי להורות בצו שיוחרמו לזכות ממשלת ישראל [...] כל בית, מבנה או קרקע השוכנים בכל שטח, עיר, כפר, שכונה או רחוב, שבהם נוכח לדעת כי תושביהם, או מקצת מתושביהם, עברו [...] עבירה על התקנות האלה, עבירה שבה כרוכות אלימות או הטלת אימה או עבירה שעליה נדונים בבית-משפט צבאי; ומשהוחרמו כל בית או מבנה או קרקע כנ"ל, רשאי המפקד הצבאי להחריב את הבית או את המבנה או כל דבר הנמצא בבית, במבנה, בקרקע או עליהם. [...]"

25. תקנה 119 מסמיכה כאמור את המפקד הצבאי להחרים ולהרוס או לאטום את כל המבנה שבו מתגורר המחבל עם בני משפחתו. עם זאת, על-פי ההלכה הפסוקה שיצאה מלפני בית המשפט הנכבד, גם כאשר מחליט המשיב לנקוט בסמכות לפי תקנה 119, עליו להפעיל את סמכותו האמורה בצורה סבירה ומידתית, בהתחשב במכלול הנסיבות עליהן עמדה הפסיקה.

26. על-פי ההלכה הפסוקה, התכלית של הפעלת הסמכות לפי תקנה 119 היא הרתעתית. הסמכות לפי תקנה 119 אינה מופעלת אפוא כעונש בשל הפיגוע שבוצע בעבר, אלא היא מופעלת רק אם המפקד הצבאי מגיע לכלל מסקנה, כי השימוש בסמכות נדרש כדי להרתיע מפגעים פוטנציאליים מפני ביצוע פיגועים נוספים בעתיד - ולתכלית זו בלבד.

נקודת המוצא היא, כי מחבל פוטנציאלי וכל שותף אחר לתכנון פיגוע היודע, כי בני משפחתו עלולים להיפגע, אם יבצע את זממו - עשוי להירתע בשל כך מלסייע לתכנון ולבצע פיגועים. לעיתים, ההרתעה פועלת גם כלפי בני משפחתו של מפגע, שייתכן ויודעים על תוכניותיו, על מנת לגרום להם שיפעלו למניעת הפיגוע אם יחששו שיבולע לביתם אם לא יעשו כן.

27. על-פי ההלכה הפסוקה, הפגיעה באנשים נוספים המתגוררים בבית מחבל שהוחלט לנקוט לגביו בסמכות לפי תקנה 119 אינה בגדר ענישה קולקטיבית, אלא היא פגיעה נלווית בלבד למטרה ההרתעתית של הפעלת הסמכות. כך נפסק, למשל, בבג"ץ 798/89 שוקרי נ' שר **הבטחון**, תק-על (1)90 (1)75 (1990), כדלקמן :

"הסמכות הנתונה למפקד הצבאי על פי תקנה 119 אינה סמכות לענישה קיבוצית. הפעלתה לא נועדה להעניש את בני משפחת העותר. הסמכות היא מינהלית, והפעלתה נועדה להרתיע ובכך לקיים את הסדר הציבורי [...]. מודעים אנו לכך, כי הריסת המבנה פוגעת בקורת הגג של העותר ואמו. אמת, זו אינה מטרת ההריסה, אך זוהי תוצאתה. תוצאה קשה זו באה להרתיע מבצעים פוטנציאליים של פיגועים, החייבים להבין כי בפעולותיהם הם פוגעים, במו ידיהם, לא רק בשלום הציבור ובטחונו ולא רק בחייהם של חפים מפשע, אלא גם בשלום של הקרובים להם עצמם."

כן ראו דבריו של כבי' השופט (כתוארו אז) א' מצא, בדעת הרוב בפסק דין שניתן בהרכב מורחב של חמישה שופטים בבג"ץ 6026/94 נזאל נ' **מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון**, פ"ד מח(5) 338 (1994) (להלן: "עניין נזאל"), כדלקמן:

"ראוי אפוא לחזור ולהטעים את אשר כבר נאמר לא פעם: מטרת השימוש באמצעים הנתונים לסמכות המפקד הצבאי, בהתאם לתקנה 119 (1), בחלקה הנוגע לעניינינו, היא להרתיע מפגעים בכוח מפני **ביצועם של מעשים רצחניים, כאמצעי חיוני לקיום הביטחון** [...] הפעלת הסנקציה האמורה יש אמנם גם השלכה עונשית חמורה, הפוגעת לא רק במחבל אלא גם באחרים, לרוב בבני משפחתו הגרים עמו, אך לא זאת היא מטרתה ולא לכך היא מיועדת".

28. מערכת הביטחון, בכלל, והמשיב בפרט, ערים ומודעים לחומרה שבהפעלת התקנה 119, ובמיוחד כאשר פועלה של הסנקציה הוא בלתי הפיך, כגון הריסה. המפקד הצבאי מונחה לעשות שימוש בסמכותו להריסת בתים רק באותם מקרים חמורים אשר מעצם טיבם אין במערכות הענישה או ההרתעה ה"רגילות" כדי לשמש הרתעה מספקת וראויה למחבלים ולמפגעים בגוף ובנפש.

29. הפעלת הסנקציה של הריסת בית היא **פועל יוצא של נסיבות הזמן והמקום**. בה במידה שפני הטרור משתנים מעת לעת, כך מחויב המשיב לפעול בהתאמה ובמידת הדרוש, תוך שינוי האמצעים הננקטים כדי לקדם פני הרעה ולהצמיחה, במהלך מלחמתה של ישראל בפעילות החבלנית הרצחנית העוינת. לעניין זה כבר פסק בית משפט נכבד זה מפי כבי' הנשיא שמגר בבג"ץ 358/88 **האגודה לזכויות האזרח נ' אלוף פיקוד המרכז**, פ"ד מג(2) 529, 539 (1989), כדלקמן:

"מניעת מעשי אלימות היא תנאי לקיום הביטחון והסדר הציבורי. אין ביטחון ללא אכיפת החוק, ואכיפת חוק לא תצלח ולא תהיה יעילה, אם איננה נושאת בחובה גם השפעה מרתיעה. היקפם של צעדים הננקטים לאכיפת החוק הוא בכל מקרה פועל יוצא של חומרת העבירה, של תדירות ביצועה ושל מהותם של מעשי העבירה המבוצעים. אם מתרבים, למשל, מעשי רצח של אנשים בשל מגעיהם עם השלטונות הצבאיים, או אם מבוצעות התקפות שנועדו להביא לשריפתם של בני אדם או של רכוש כדי לזרוע אימה ופחד, מתחייבת הפעלה תדירה ומחמירה יותר של החוק. דברים אלה נכונים בכל אתר, ושטחי ממשל צבאי אינם יוצאי דופן מבחינה זו; נהפוך הוא, קיום הסדר והביטחון ושמירתו הלכה למעשה, הם לפי המשפט הבינלאומי הפומבי, מתפקידו המרכזיים של הממשל הצבאי".

כן נקבע בפסק הדין העקרוני בעניין **המוקד להגנת הפרט**, בחוות דעתו של כבי' השופט סולברג, כי:

"... לא דומה שעת מלחמה לעת שלום מבחינת הדין החל [...] לא זו אף זו: גם במושגי המותר והאסור במלחמה בין העמים חלו תמורות תשובות [...] עם כל הזהירות המתחייבת ומקדמי הבטחון, ברי כי לשעת סכנה ומלחמה נועדו דינים מיוחדים, ובחסותם אין מניעה

מוחלטת מפני פגיעה סביבתית. שעת מלחמה היא אתגר מוסרי. הכלים המשמשים את הלותמים בשדה הקרב. ונחוצים להצלחה במשימותיהם. הם כלי קטל והרס, אשר ברגיל סותרים את ערכי המוסר ואת זכויות האדם... לעת מלחמה נועדו מצוות מיוחדות על מנת להתמודד עם משברים מוסריים ורוחניים".

30. מאחר שהסמכות לפי תקנה 119 מופעלת בתגובה לפעילות חבלנית, אין להתפלא על כך, כי היקף הפעלתה במהלך השנים היה ביחס ישיר להיקפם של האירועים החברתיים

ולמידת חומרתם. כך, בשנים בהן התקפות הטרור פחתו, היתה הפעלת הסמכות לפי התקנה נדירה יותר, ואילו בתקופות בהן אירועי טרור הפכו ל"שגרה יום-יומית", נאלצו כוחות הביטחון להגיב בדרך של הפעלת התקנה בתדירות רבה יותר, מתוך מגמה להרתיע ולגדוע את נגע הטרור, פן יתרחב הנגע ויתפשט עוד יותר.

31. כאן המקום לחזור ולציין, כי נקיטת צעדים לפי תקנה 119, מבוססת, בראש ובראשונה, על שורה של איזונים. איזון בין חומרת המעשה החבלני לבין היקף הצעד הננקט; איזון בין הפגיעה הצפויה במשפחת המפגע לבין הצורך בהרתעת מפגעים פוטנציאליים עתידיים; איזון בין זכותו הבסיסית של כל אדם לקניינו, לבין זכותו וחובתו של השלטון לשמור על הביטחון והסדר הציבורי, ועל שלומם וביטחונם של תושבי ישראל ואזרחיה.

32. כך, במסגרת איזונים אלה, נשקלת חומרת מעשיו של המפגע; נסיבות הזמן והמקום; זיקת המגורים של המפגע לבית; גודלו של הבית; השפעת הפעלת האמצעי על אנשים אחרים; שיקולים הנדסיים, וכיוצא באלה שיקולים נוספים. רק לאחר שקלול, בחינה ואיזון של כלל השיקולים הצריכים לעניין כפי שהם רלוונטיים לנסיבות המקרה יגיע המפקד הצבאי להחלטה אם להפעיל אמצעי של החרמה והריסה ולחלופין אטימה של מבנה, ובאיזה היקף (ראו, למשל, פסק הדין בעניין נזאל).

33. לפני כעשר שנים, עת פחתו מעשי הטרור, המליץ צוות חשיבה בראשות אלוף אודי שני, במסגרת עבודה שנקראה: "חשיבה מחודשת לעניין הריסות בתים", על צמצום השימוש בתקנה 119 כשיטה, עד כדי הפסקה, תוך שימור האמצעי האמור במקרה של שינוי נסיבות קיצוני. ואכן, בעקבות גידול משמעותי במעורבות של תושבי מזרח-ירושלים בטרור בין השנים 2008-2009, הוציא מפקד פיקוד העורף שלושה צווים מתוקף סמכותו לפי תקנה 119, שכוונו נגד בתיהם של המפגע בישיבת מרכז הרב ומפגעים בשני פיגועי דריסה בירושלים. שלוש העתירות שהוגשו לבית המשפט הנכבד נגד צווים אלה - עניין אבו דהים, עניין דוויאת, עניין מוגרבי - נדחו.

באיו"ש לא נעשה שימוש כלל בסמכות לפי תקנה 119 בשנים 2005 עד 2013, עד שבשנת 2014, החליט המפקד הצבאי לעשות שימוש בתקנה 119, וזאת בעקבות החמרה ניכרת במצב הביטחוני, שהתבטאה בעליה במספר הפיגועים הכללי ופיגועי הטרור העממי, וכן במספר הנפגעים הישראליים. כאמור לעיל, עיקר פעילות הטרור בשנתיים האחרונות

היתה, ומוסיפה להיות, מובלת בידי התארגנויות מקומיות, ובידי מפגעים בפרופיל של "מפגע בודד". זאת, במקביל למאמציהם של ארגוני הטרור להוציא אל הפועל פיגועים מטעם. עוד כאמור, העליה התלולה בפעילות הטרור בחודשים האחרונים, בהיקפם ובחומרתם, משקפת את המגמה הביטחונית השלילית הנמשכת הן באיו"ש הן בירושלים.

34. בעקבות ההחמרה הניכרת במצב הביטחוני בשנתיים האחרונות שב המפקד הצבאי לעשות שימוש בסמכות המוקנית מכוח תקנה 119, הן על פי הדין בישראל הן על פי הדין באיו"ש. במסגרת זו הופעלה הסמכות לפי תקנה 119 (ראו, בין היתר, **ענין עואודה**; **ענין קוואסמה**; **ענין ג'עביס**; **ענין חג'אזי**; **ענין חאמד**, וכן לאחרונה ממש **ענין אבו זיד**).

35. אשר לאפקטיביות השימוש בסמכות מכוח תקנה 119 לצורך הרתעה, נבקש להפנות, בין היתר, לפסק הדין **בענין חאמד** (בג"ץ 7040/15 מיום 12.11.2015, בו הכריע בית המשפט בענין זה. וכך נפסק מפי כב' הנשיאה מ' נאור :

"[...] די במה שהוצג לנו כדי להביא לכלל מסקנה שאין מקום לעת הזו להתערב בהחלטת המפקד הצבאי והדרג המדיני (שהחומר הובא לידיעתו). שלפיה הריסת בתים אכן מהווה גורם מרתיע למחבלים פוטנציאליים החוששים לפגיעה בבני משפחתם. כפי שציין השופט ע' פוגלמן בענין סידר, "[...] למעשה, אם הריסת בית מחבל פלוני תרתיע מחבל אלמוני מפני פגיעה בחיי אדם, אזי נאמר כי השיג האמצעי הנבחר תועלת שהיא אולי הנעלה ביותר מכל התועלות שניתן להעלות על הדעת" (שם, פסקה 3). בהתאם לזאת, החומר שהוצג לנו הניח את דעתו, שחשש לפגיעה בבתי משפחות המחבלים יוצר הרתעה אצל מחבלים בכוח. לפיכך, חרף הספקות שהובעו לאחרונה בפסיקה ובספרות ביחס לכוח ההרתעה של הריסת בתים, לא ראיתי מקום לסטות מההלכה הפסוקה, שמצאה כי ככלל אין הצדקה להתערב בהחלטת הרשויות המוסמכות לעשות שימוש באמצעי זה".

36. ביום 31.12.14 ניתן פסק דינו של בית המשפט הנכבד (כב' המשנה לנשיאה רובינשטיין, כב' השופטת חיות, כב' השופט סולברג) בעתירה העקרונית **בענין המוקד להגנת הפרט** (בג"ץ 8091/14). בפסק דין זה נדחתה עתירה עקרונית של ארגוני זכויות אדם אשר ביקשו כי בית המשפט הנכבד יצהיר שהשימוש בתקנה 119 אינו חוקי ונוגד את הדין הבינלאומי ואת המשפט הפנימי הישראלי. בפסק הדין בעתירה העקרונית נדחו טענות העותרים שם, ובכלל האמור גם הטענות כי הריסת בתים עולה כדי עונש קולקטיבי אסור, וסותרת את כללי המשפט הבינלאומי המנהגי ואת כללי המשפט הפנימי הישראלי.

בפסק דינו של כב' המשנה לנשיאה רובינשטיין, נקבע, בין היתר, כי "לא מצאנו לפתוח מחדש שאלות שהוכרעו על ידי בית משפט זה, גם אם ההנמקה אינה מניחה את דעת העותרים"; וכן כי "תכלית תקנה 119 היא הרתעתית, לא עונשית; מטרתה ליתן בידי המפקד הצבאי כלים שיוכלו ליצור הרתעה אפקטיבית, תכלית שקשה לחלוק על חשיבותה כשלעצמה [...]. אשר לשאלה האם יהיה בהרס המבנה הקונקרטי כדי ליצור

הרתעה אפקטיבית, נקבע כי אין בית משפט זה בא בנעליה של מערכת הביטחון, לה מסור שיקול הדעת לקבוע אימתי האמצעי יעיל ויש לעשות בו שימוש לשם השגת מטרת ההרתעה".

כבוד השופט סולברג, בפסק דינו, קבע כי "שוכנענו כי בהתקיים אמות המידה החוקתיות והפסיקטיות, מדובר בהכרח בל יגונה. אין בעצם הפגיעה בבני משפחת מחבל כדי לעשות את הריסת הבית לבלתי-חוקית, גם על פי כללי המשפט הבינלאומי"; וכן כי "החשש מפני הרס ביתה, נועד לרתום את משפחת המחבל הפוטנציאלי לממש את השפעתה לכיוון הרצוי, להניעה מלהעמיד לרשותו את מעגל התמיכה בקרוב, ובכך להטותו מלחבור לטרור או לממשו. הנה כי כן, ההרתעה תורמת, ולו גם במעט. המעט הזה, בנסיבות הזמן והמקום, עשוי לעיתים להיות גורם מכריע; לשבט או לחסד".

כבוד השופטת א' חיות קבעה בפסק דינה, כי "דומני כי קשה לסווג הריסת בית של מפגע כענישה קולקטיבית במובנה המקובל, גם אם מביאים בחשבון כי כתוצאה מהריסת ביתו נפגעים גם בני משפחתו המתגוררים באותו הבית [...]".

מן הכלל אל הפרט – הצורך הביטחוני

37. על-פי חוות דעת גורמי הביטחון וכלל הנתונים שנאספו על ידם, ניכרת, החל משנת 2013, מגמה מתמשכת של עליה בפעילות הטרור (ביחס לשנים שקדמו לה). הדבר מתבטא בעליה במספר הפיגועים הכללי ופיגועי הטרור העממי, וכן במספר הנפגעים הישראלים כתוצאה מפעילות טרור. עיקר פעילות הטרור בעת האחרונה היתה, ומוסיפה להיות, מובלת בידי התארגנויות מקומיות, ובידי מפגעים בפרופיל של "מפגע בודד". זאת, במקביל למאמצייהם של ארגוני הטרור להוציא אל הפועל פיגועים מטעמים. העלייה התלולה בפעילות הטרור בשנתיים האחרונות, בהיקפם ובחומרתם, משקפת את המגמה הביטחונית השלילית הנמשכת הן באיו"ש הן בירושלים. מגמה זו משתקפת היטב בנתוני הטרור שהצטברו החל מתחילת שנת 2013 ועד לימים אלו. כך, בשנת 2013 נרשמו כ-1,403 פיגועים; בשנת 2014 נרשמו כ-2,216 פיגועים; בשנת 2015 נרשמו כ-2,403 פיגועים; ונכון ליום 6.7.16, מאז החלה השנה הנוכחית, נרשמו 755 פיגועים. כמו כן, החל משנת 2013 ועד היום, נרשמה עליה חריגה במספר ההרוגים הישראלים כתוצאה מפיגועי טרור שיצאו מאיו"ש ומירושלים.

הנתונים מעידים, במובהק, על כך שמתחילת שנת 2014, במהלך שנת 2015, ובשנת 2016 עד ימים אלה, ניכרת עלייה תלולה בפיגועים שבוצעו במתווים חמורים, בהם נהרגו אזרחים או שנעשה בהם שימוש בנשק חם - דוגמת הפיגוע שביצעו המחבלים בענייננו - וכן בניסיונות לבצע פיגועים חמורים.

נספח הכולל דוגמאות להמחשת ההסלמה הכרונולוגית בכמות הפיגועים וחומרתם, עד ליום 6.7.15 מצורף ומסומן מ/ש/4.

38. מעיון בנספח המצורף עולה באופן ברור, כי החודשים האחרונים מתאפיינים בשורה ארוכה של פיגועים קטלניים ברחבי מדינת ישראל ואיו"ש.

39. לעמדת המשיבים, הנתונים לעיל, מצביעים על שינוי נסיבות משמעותי ועל הסלמה בהיקף, בעוצמה וברמת הטרור הרצחני המחייבים נקיטת אמצעים להרתיע מפגעים פוטנציאליים מלבצע פיגועים בכלל, וכדוגמת אלו אשר בוצעו לאחרונה, בפרט.

40. **הנה כי כן, המשיבים יטענו כי על רקע גל הפיגועים הרצחניים שאירעו לאחרונה, יש צורך ממשי בנקיטת פעולות הרתעה על מנת להרתיע מפגעים פוטנציאליים מביצוע פיגועים (ראו, בין היתר, אשר נקבע בעניין חמאד בהקשר זה (פסקה 24), וכן בעניין המוקד להגנת הפרט (פסקה 6)).**

41. לאור כל האמור, הערכתם המקצועית של גורמי הביטחון - לה שותפים גם ראש הממשלה, שר הביטחון והרמטכ"ל - היא כי חיוני כיום ליצור הרתעה מקסימאלית מפני ביצוע פיגועים נוספים.

42. ההחלטה על הפעלתה של הסמכות לפי תקנה 119 נגד מבנה מגוריו של המחבל במקרה דנן נעשתה, בין היתר, בשים לב לחומרת הפיגוע הרצחני, במהלכו נרצחו בדם קר, בהמשך לתכנון והכנה מפורטים ארבעה אזרחים ישראלים, ונפצעו נוספים.

עמדת המשיבים היא כי חיוני עד מאד להרתיע ככל הניתן מביצוע פיגועים אכזריים נוספים במתווה זה, או דומים לו, בעתיד.

43. בית המשפט הנכבד כבר נדרש בעבר לצורך שרואים האחראים על ביטחון המדינה בהפעלת הסמכות לפי תקנה 119 בתקופה בה מתרבים פיגועי הטרור - כאשר קיים צורך מוגבר בהרתעתם של מפגעים נוספים וזאת על מנת להפסיק את גל הטרור הגואה. נבקש להפנות בהקשר זה לדבריה של כב' השופטת (כתוארה אז) נאור בעניין אבו דהים, במסגרתו נקבע, בין היתר, כך:

"11. עמדתנו היא שאין מקום להתערב בשינוי המדיניות של המשיב. המדיניות החדשה-ישנה נסמכת על חוות הדעת האמורה של שירות הביטחון הכללי ושותפים לה גם הרמטכ"ל ושר הביטחון. **אכן, מותר לרשות לשנות מדיניות ובוודאי מותר לה לשנותה עם שינוי הנסיבות. [...]. כפי שנקבע בפסיקתו של בית משפט זה בעבר, בית המשפט אינו נוטה להתערב בהערכת גורמי הביטחון בדבר האפקטיביות של השימוש באמצעי של הריסת בתים או אטימתם כגורם המרתיע אחרים. כך הוא גם כשלפני שנים אחדות חל שינוי במדיניות בעקבות המלצות צוות החשיבה בראשות האלוף שני. כפי שציינו לעיל נקבע בפסיקה לא אחת כי לא ניתן לערוך מחקר מדעי שיוכיח כמה פיגועים נמנעו וכמה נפשות ניצלו כתוצאה מנקיטת האמצעי האמור. לעניין זה לא השתנה דבר. אכן, המציאות השתנתה וגם עוצמת האירועים השתנתה. המסקנות מכך הן עניין מובהק להערכת גורמי הביטחון.**"

לעניין זה, נפנה אף לדבריו של כבוד המשנה לנשיאה א' רובינשטיין בפסק הדין בעניין **אבו זיד**, בו נקבע, בין היתר, כך:

"מזה שנים רבות נלחמת מדינת ישראל בגורמי טרור, אשר אינם בוחלים בכל אמצעי לפגיעה רבתי באוכלוסיה ישראלית, בחפים מפשע; ובעוד שורות אלה נכתבות, נודע כי מחבל נוסף רצח ילדה בת 13, הלל יפה אריאל ע"ה, בשנתה בביתה בישוב קריית ארבע; זדון בלתי אנושי, שומו שמים; ובתום כתיבתן נערכת הלווייתו של מיכאל מרק ע"ה, שנרצח בכביש ראשי ורעייתו ושני ילדיו יב"א נפצעו מירי מחבל. אירועי השנה החולפת ממחישים את העובדה כי מדינת ישראל אינה ניצבת לבדה במערכה זו – פאריס, בריסל, אורלנדו ואיסטנבול, הן אך דוגמאות למלחמה חוצה גבולות של גורמי טרור חסרי מעצורים, אשר ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם של האו"ם אינה נר לרגלם, ואמנות ג'נבה אינן לחם חוקם. **הטרור שופך חמתו בלא הבחנה. בלא נורמות, בשנאה זדונית. מלחמה זו מצריכה נקיטת אמצעים לא שגרתיים לשם הגנה על הציבור ולשם הרתעה. אין חולק, כי אין בכך כדי לאין את ערכינו הבסיסיים, וכפי שציין מכבר הנשיא ברק, "לא פעם נלחמת הדמוקרטיה כאשר אחת מידיה קשורה לאחור" (...). ואולם כדבריו, "חוקה אינה מרשם להתאבדות, וזכויות אדם אינן מרשם לכיליון לאומי" (...); ועוד מפיו: "אסור שזכויות האדם ייפכו לקרדום לשלילת בטחון הציבור והמדינה" (...). ברכיב ההרתעתי של ההריסה, שהוכח בפנינו במידה מספקת לעת זו, טמונה גם ההצדקה המשפטית והמוסרית.**

כשאר מדינות העולם החפצות חיים, אין ישראל יכולה לשבת בחיבוק ידיים אל מול העומדים עלינו לכלותנו. מכאן, משמצאו גורמי הביטחון, לאחר בדיקה קפדנית ומתמשכת, כי אמצעי מסוים – שאינו פוגע בחיי אדם אלא ברכוש, מבלי להקל בו ראש – מרתיע ומביא להצלת חיי אדם, סבורני כי חרף הקושי הכרוך בו, לא לנו לקבוע כי אמצעי זה אסור כשלעצמו; המפתח הוא בחינת מתמדת של רכיב ההרתעה, שימוש מידתי בתקנה על-ידי המשיב במקרים החמורים במיוחד, ושקילתם במקרים המתאימים של אמצעים חלופיים אשר יש בהם כדי להשיג את תכלית ההרתעה. הדבר נשקל בענייננו, אך לא נמצאה דרך אחרת. נוכח כל האמור, אין מקום להתערבותנו.

הדברים האמורים, יפים הם לענייננו ככתבם וכלשונם.

44. לאור כל האמור לעיל, המשיבים יטענו כי אין כל עילה משפטית להתערב בהחלטה לעשות שימוש בסמכות לפי תקנה 119 כלפי ביתו של המחבל. המדובר בהחלטה על-פי סמכות הנתונה בחקיקה ראשית; שנועדה לתכלית ראויה - קרי הרתעת מפגעים נוספים מביצוע פיגועי טרור נוספים; ושהופעלה בנסיבות של גל טרור גואה, חוזר ונשנה, בצורה מידתית וסבירה.

התייחסות לטענות העותרים

45. טענותיהם העקרוניות-כלליות של העותרים הן, בעיקרון, כי ההחלטה על ההחרמה והריסת דירת מחבל מהווה ענישה קולקטיבית ופגיעה בחפים מפשע, וכי היא מנוגדת להוראות המשפט הבינלאומי. טענות כלליות אלו, כפי שצוין בפתח תגובה זו, נדונו בהרחבה בפסיקת בית המשפט הנכבד אף מן העת האחרונה, תוך שנקבע כי אין מקום להידרש לכך פעם נוספת.

46. למעלה מן הצורך נשיב, ראשית, כי בהתאם להלכה הפסוקה השימוש שנעשה בתקנה 119 הוא לתכלית הרתעתית, וכי אין לראות בו אך בשל כך שבני משפחת המחבל ייפגעו מן הצעד האמור משום ענישה קולקטיבית, והדברים הובאו לעיל באריכות, מפסיקת בית המשפט הנכבד.

שנית, על-פי ההלכה הפסוקה, מודעותם או סיועם של בני המשפחה לכוונתו של המחבל לבצע את הפיגוע שבשלו הוחלט להפעיל את הסמכות לפי תקנה 119 אינה נדרשת ככזו, לשם גיבוש הסמכות לפי התקנה.

נפנה לכך שטענות דומות לטענה זו של העותרים כבר הועלו ונדחו על-ידי בית המשפט הנכבד פעמים רבות. לעניין זה ראו, למשל, האמור בפסק דינה של כב' השופטת (כתוארה אז) נאור בעניין אבו דהים, כדלקמן:

6. בפסיקה נידונה הטענה, שעלתה גם בעתירה שבפנינו, לפיה אין זה ראוי ואין זה מוסרי שבני משפחתו של המחבל, שלא סייעו בידו ולא ידעו על תוכניותיו, ישאו בעוונתו. טענה זו עלתה גם היא בעבר ונדחתה. בעניין זה כתב השופט טירקל ב-בג"צ 6288/03 סעאדה נ' אלוף פיקוד העורף, פ"ד נח(2) 289, 294 (2003) (להלן: עניין סעאדה):

"למרות הטעמים המשפטיים, מעיקה מן הבחינה המוסרית המחשבה כי את עוונתו של המחבל נושאים בני משפחתו. שכל הידוע לא סייעו בידו ולא ידעו על מעשיו. מועקה זאת שורשה בעיקרון עתיק היומין שבמסורת ישראל שלפיו "לא-יומתו אבות על-בנים ובנים לא-יומתו על-אבות איש בחטאו יומתו" (דברים, כד, טז; והשוו לדברי השופט מ' חשין בבג"צ 2722/92 אלעמרין נ' מפקד כוחות צה"ל ברצועת עזה, פ"ד מו(3) 693, בעמ' 706-705). חדל אף באו בטרוניה על דוד המלך שהפר עיקרון זה בכך שלא חס על שבעת בני שאול (שמואל ב, כא, א-ד) וטרחו ליישב את הקושי (יבמות, עט, א). אולם הסיכוי שהרס בית, או אטימתו, ימנע בעתיד שפיכות דמים מחייב אותנו להקשות את הלב ולחוס על החיים, העלולים ליפול קורבו למעשי זוועה של מפגעים, יותר משראו לחוס על דייריו של הבית. אין מנוס מכך."

7. בדומה נטען לפנינו כי בני משפחתו של המחבל אינם קשורים לפיגוע והאב אף מתנגד לפעולות מעין אלה. לעניין זה די להפנות לדברים שנקבעו ב-בג"צ 2418/97 אבו-פארה נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, פ"ד נא(1) 226 (1997) ול-בג"צ 6996/02 זערוב נ' מפקד כוחות צה"ל ברצועת עזה (נו(6) 407 (2002) בהם נפסק כי שיקולי הרתעה מחייבים לעיתים הרתעת מבצעים פוטנציאליים החייבים להבין כי

פעולותיהם עלולות לפגוע גם בשלומם של הקרובים להם, וזאת גם כשאין ראייה שבני המשפחה היו מודעים למעשיו של המחבל.

וכך אף קבע כבוד השופט נ' סולברג קבע בסעיף 4 לפסק דינו בפסק הדין העקרוני בעניין המוקד להגנת הפרט:

"אין בעצם הפגיעה בבני משפחת מחבל כדי לעשות את הריסת הבית לבלתי-חוקית, גם על פי כללי המשפט הבינלאומי [...] אכן, בענישה בפלילים, שלא כמו בהרתעה לפי תקנה 119, המיקוד הוא במי שהורשע בעבירה, ולא בבני משפחתו; אך כפי שצינתי בעניין קואסמה הנ"ל – "גם בהליכים פליליים שמטרתם עונשית [...] נפגעים בני משפחה חפים מפשע. מאסר של אדם בגין עבירה פלילית שביצע, בהכרח פוגע ברעייתו, בילדיו, בשאר קרוביו, מבחינת צרכיהם הגשמיים והרוחניים. אין צורך להכביר במילים על החסכים המתלווים תדיר למאסרו של אדם, שבהם נושאים קרוביו. לשונה של התקנה מלמדת באופן מפורש על התכלית ההרתעתית שביסוד ההחרמה וההריסה או האטימה של בית מגורים. זו כורכת עמה מיניה וביה פגיעה גם בחפים מפשע. אם לא כן, הרתעה מפני פיגועי התאבדות ודומיהם מאין תושג? אין זאת אלא מן הפרות הבאזורים של הטרור הרצחני, שמוכרחים אנחנו באופן הזה לקדם ההרתעה מפני מעשים מזויעים מעין אלו שתוארו בעתירות הפרטניות; קרי, גם בפגיעה בבני משפחות המחבלים. ודוק: בפגיעה רכושית עסקינן, לא בפגיעה גופנית. הריסת הבית מונחת על כך המאזניים, כשמנגד, על כך המאזניים השניה נשקלת הצלת חיים."

וכן ראו דברי כב' השופט דנציגר בעניין קואסמה (בסעיף 24 לפסק הדין):

"יוצא, כי אין בעובדה כי הפעלת הסמכות לפי תקנה 119 פוגעת בזכויותיהם של חפים מפשע כדי למנוע מן המפקד הצבאי מלהפעיל את הסמכות הנתונה לו בתקנה זו. אולם, על מנת להצדיק הפעלה של הסמכות לפי תקנה 119 על המפקד הצבאי להראות כי קיים צורך צבאי ממשי בהרתעה, כי הפעלת הסמכות אכן תיצור בפועל את ההרתעה הרצויה וכן כי הפעלת הסמכות תתבצע באופן מידתי."

ראו גם, בין רבים, בג"ץ 2418/97 אבו פארה נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה והשומרון, פ"ד נא(1), 226 (1997); בג"ץ 6996/02 זערוב נ' מפקד כוחות צה"ל ברצועת עזה, פ"ד נו(6) 407 (2002).

47. ברם מעבר לאמור אשר די בו לדחיית טענות העותרים, כאן המקום לציין, כי עיון בחקירותיו של המחבל חאלד מעלה במובהק כי משפחתו היתה מודעת למעורבותו בפעילות בטחונות שלילית. כך, לדוגמא, בחקירתו מיום 28.6.16 מסר חאלד אף את הפרטים הבאים:

"ש: אתה סיפרת לי כי היית משתמש ברכב של דוד שלך אבראהים מחאמרה [העותר 2 – הערת הח"מ] על מנת לסחור בנשקים, איך דוד שלך ידע שאתה סוחר בנשק?

ת: פעם הגעתי לבית והיו לי שתי מחסניות, ואבא שלי והעותר 1 – הערת הח"מ] ראה אותי. אחרי זה אמרתי לדוד שלי אבראהים שהדברים ברכב ולפני זה דוד אבראהים ראה אותי אצל עזאם הבחור שקנינו ממנו את הנשק, וידע שאנחנו סוחרים בנשק.

ש: דוד שלך אבראהים ראה את המחסניות?

ת: אני אמרתי לו שהדברים למעלה וראה אותי גם אצל עזאם ואבא שלי ראה שהורדתי דברים, ואז דוד אבראהים הבין שאני מסתיר מאבא שלי וגם כי ראה אותי אצל עזאם אז הוא הבין שאני סוחר בנשק.

[...] "עמ' 2' לפרוטוקול החקירה מיום 28.6.16, שורות 35-42]

לא זו בלבד, כעולה מהודעתו של חאלד עצמו ביום 11.6.16 עוד "בשנת 2011 הייתי מעריץ את אוסמה בן לאדן, וב-2013 התחלתי לתמוך בדאע"ש". מעבר לכך, בחקירתו מיום 16.6.16 מתאר חאלד כיצד לאורך שנים הוא תמך והתעניין בנושאים שקשורים ל – "אלסלאפה ג'יהאדיה", "אל קעידה" וגי'בהת אל נוסרה", ובתוך כך אף שקל האפשרות לעברו לסוריה. כן הוא מסר כי ישב עם בן דוד של אביו - העותר 1 – התומך במדינה האיסלאמית "מספר פעמים ודיברנו בצורה כללית על המדינה האיסלאמית". מכאן, כי קשה להלום טענה לפיה בני משפחתו לא היו מודעים לאורך השנים כולן לעמדותיו של חאלד.

למעשה, לאור עמדותיו אלה עת נשאל חאלד בחקירתו מיום 16.6.16 "על היחסים עם אבא שלך והדעות שלו?", השיב כי "אבו מקבוצה שקוראים להם קבוצת אלדעווה ואלתבליע (שיוך אלדעווה). הייתי רב אתו כי הם לא רוצים שהאנשים יתקוממו עכשיו אלא עד שיבוא "המהדי", וידוע שהג'יהאד הוא חובה דתית ועל כל מוסלם (פרד' עין) שיתקומם "יג'אהד". ואבא שלי אומר שזה לא "פרד' עין" ותמיד הייתי רב אתו ואפילו פעם אחת הוא היכה אותי" (עמ' מספר 3 לפרוטוקול החקירה מיום 16.6.16, שורות 69-72). מכאן עולה כי אביו היה מודע היטב לעמדותיו, ואף שמן האמור עולה כי האב אינו שותף לרעיונותיו הקיצוניים של בנו, הרי שחרף מודעותו הרבה לעניין לא ננקטו צעדים כלשהם מטעם המשפחה למניעת מעורבותו של חאלד בפעילות בטחונית שלילית חמורה.

נעיר, לשלמות התמונה, כי במסגרת חקירתו מיום 11.6.16 השיב חאלד לשאלות בדבר מודעות הוריו לפיגוע, ובתשובותיו טען כי לא סיפר להם על כוונותיו "כי היו מונעים ממני".

לצד זאת, אף זאת על מנת להעמיד תמונה שלמה בפני בית המשפט הנכבד, נציין כי דודו של העותר אבראהים המוזכר לעיל בחקירתו של חאלד - הוא העותר 2 דנן המתגורר בקומה הראשונה של המבנה מושא העתירה - מוחזק החל מיום 10.6.16 במעצר מנהלי נוכח המסוכנות הנשקפת ממנו לבטחון האזור, לאחר שהתקבל בעניינו מידע בדבר מעורבותו בסחר והחזקת אמל"ח, כמו גם מידע, גלוי בחלקו, המבסס חשד הנחקר בימים אלה בדבר מעורבותו בסיוע למחבלים.

לכלל ההפניות והציטוטים האמורים ראו בגדרי מש/2 לעיל.

48. לפיכך יטענו המשיבים כי טענת העותרים להעדר מודעות לכוונותיו של **חאלד** מוטלת בספק על רקע אשר תואר לעיל.

49. **שלישית**, באשר לטענה כי הפעלת הסמכות לפי תקנה 119 נוגדת את המשפט הבינלאומי, נשיב כי בפסק הדין העקרוני **בעניין המוקד להגנת הפרט**, נדחתה הטענה תוך שנקבע, בין היתר, כך:

"אין להלום את טענת המבקשים כי כל הריסה שהיא, קטנה כגדולה וללא תלות בנסיבות הקונקרטיות, עולה בהכרח כדי עונש קולקטיבי האסור כאמור מכוח סעיף 33 לאמנת ג'נבה הרביעית [...] כך גם לגבי האיסור על הריסת בתים המופיע כאמור בסעיף 53 לאמנת ג'נבה הרביעית; איסור זה מסויג בכך שבמקרה בו הפעולה נחוצה מטעמים צבאיים, אין היא אסורה על פי הסעיף...השאלה היא כאמור שאלה של מידתיות, וכבר הובהר כאן כי אין לעשות שימוש לא מידתי בסמכותו של המפקד הצבאי, באופן אשר יעלה כדי ענישה קולקטיבית האסורה במשפט הבינלאומי". [שם, בסעיף כ"ג לפסק דינו של כב' השופט (כתוארו אז) רובינשטיין]

וכך נקבע בפסק הדין **בעניין חמאד**:

"אכן, שעה שפעולות הטרור אינן מבחינות בין חייל לאזרח ובין שעת מלחמה לעת שלום; כאשר כל אדם, בחזית ובעורף כאחד, הוא מטרה; כאשר כל כלי יוצר לנשק יצלח, כשלדאבוננו הופכים המפגעים אתיהם לחרבות ומזמרותיהם לחניתות (השוו ישעיהו נד, יז; ב, ד) – הציפייה מצד המדינה להמשיך ולדבוק בהבחנות הדיכוטומיות שיצר המשפט הבינלאומי עלולה לכבול את ידיה במלחמתה בטרור, ולסכן את בטחון אזרחיה (וראו מודריק-אבן חן, עמוד 109 ואילך).
(ב) מצב הדברים לעת הזאת, משפיע באופן ישיר על הפרשנות שיש ליתן למשפט הבינלאומי. איננו יכולים לפרש את האמנות הבינלאומיות שקיבלה על עצמה מדינת ישראל במנותק מן ההיבט הקונקרטי של המלחמה בטרור שלדאבון הלב אנו מצויים בה, ומבלי לתת את הדעת על הדילמות הערכיות הייחודיות לה מצד אחד, ועל הצרכים הבטחוניים שהיא מעוררת מצד שני." [שם, בסעיף 3 לפסק דינו של כבוד השופט נ' סולברג]

50. טענה נוספת בפי העותרים, והיא כי אין כל תועלת הרתעתית הנובעת משימוש בתקנה 119. לכך נשיב, כי בית המשפט הנכבד נדרש לסוגיה זו, בין היתר, במסגרת פסק הדין בפרשת **חאמד**, וזאת לאחר שהוצגה בפני המותב הנכבד חוות דעת של שירות הביטחון הכללי המתייחסת לנושא הרתעת מחבלים פוטנציאליים מביצוע פיגועים על ידי שימוש בתקנה 119. וכך קבע בית המשפט הנכבד בעניין זה:

"[...] **החומר שהוצג לנו הניח את דעתי, שחשש לפגיעה בבתי משפחות המחבלים יוצר הרתעה אצל מחבלים בכוח. לפיכך, חרף הספקות שהובעו לאחרונה בפסיקה ובספרות ביחס לכוח ההרתעה של הריסת בתים, לא ראיתי מקום לסטות מההלכה הפסוקה, שמצאה כי ככלל אין**

הצדקה להתערב בהחלטת הרשויות המוסמכות לעשות שימוש באמצעי זה. [ההדגשה הוספה, הח"מ]

ובעניין **עואודה**, נפסק מפי כב' המשנה לנשיא (כתוארה אז) נאור :

"אין מקום להתערב בהחלטת המשיב שהגיע עתה לכלל מסקנה כי יש צורך בהרתעה מוחשית, וכי הריסת בית המפגע תיצור הרתעה כזו. כפי שנקבע בפסיקתנו, 'בית המשפט אינו נוטה להתערב בהערכת גורמי הביטחון בדבר האפקטיביות של השימוש באמצעי של הריסת בתים או ~~וניתנת כגורם המרתיע אחרים~~ [...], וכן, כפי שצוין לא אחת בפסיקתנו, לא ניתן לערוך מחקר מדעי שיוכיח כמה פיגועים נמנעו וכמה נפשות ניצלו כתוצאה מנקיטת האמצעים של הריסת בתים... המסקנות הנובעות מעוצמתם של האירועים באזור יהודה ושומרון בעת האחרונה הן עניין מובהק למשיב לענות בר' [עניין עואודה, פסקה 24]

ועוד ראו, דברי כב' השופט סולברג בפסק הדין **בעניין המוקד להגנת הפרט**, לאחר שנסקרו על ידו תובנות ומחקרים שונים ומגוונים בנושא: "מן המקובץ עולה, כי הריסת בתי מחבלים תוסיף לתחשיב העלות-תועלת שאותו עורך מחבל פוטנציאלי את הידיעה על כך שקרוביו ישלמו מחיר על מעשיו". [סעיף 13 לפסק הדין]

כן ראו: סעיפים 8-11 לפסק הדין בעניין **אבו דהים**; **עניין סידר**, פסקאות 2-3 לפסק דינו של כב' השופט עמית; פסקה ז לפסק הדין בעניין **אלרוב**.

51. מכאן נפנה לדחיית טענות העותרים בדבר העדרה של זיקת מגורים של **חאלד** לדירה מושא הצו. כמפורט בעתירה טענת העותרים היא כי המחבל לא התגורר בדירת המגורים ולא ניתן ליחס לו זיקה אליה ברמה הנדרשת, שכן הוא לומד בירדן ושב לאזור "כדי שיוכל לחסוך כסף להמשך לימודיו".

דין טענה זו להידחות.

52. ראש לכל, העותרים אינם חולקים על כי **חאלד** שב להתגורר בביתו עם חזרתו מלימודיו בירדן כארבעה חודשים טרם ביצע את הפיגוע. בעניין זה נעיר, לשלמות התמונה, כי ממידע המצוי בידי המשיבים חלק מתקופה זו שהה **חאלד** באופן בלתי חוקי בישראל. מובן, כי אין בשהייתו זו, בניגוד לחוק כאמור, כדי לשנות ממרכז חייו מעת שחזר לאזור.

53. מעבר לכך, כפי שצויין במענה להשגה, **חאלד** מסר בחקירתו כי בית המשפחה ביאטה הוא מקום מגוריו הקבוע. כך, בחקירתו על ידי גורמי הביטחון מיום 9.6.16 נשאל היכן הוא מתגורר והשיב כי הוא מתגורר בשכונת מזהר ביאטה, בדירת הוריו, בחדר משלו מאז שחזר מלימודיו בירדן כארבעה חודשים טרם ביצע את הפיגוע.

צילום זכרון הדברים מחקירתו של **חאלד** מיום 9.6.16 (ראו בפרט סעיף 3 לזכ"ד), מצורף ומסומן **מש/5**.

54. לא זו בלבד, בהשגה, כמו גם בעתירה גופה, לא הוצגו ראיות מהן עולה כי למחבל **חאלד** מרכז חיים אחר. כל שנטען הוא כי **בעבר** מרכז חייו היה בירדן, וכי הוא הפסיק את לימודיו "על מנת לחסוך כסף להמשך לימודיו". טענה זו מקוממת כשלעצמה לאור הפיגוע אותו ביצע **חאלד**, ומכל מקום היא אינה עולה בקנה אחד, לשון המעטה, עם העולה מהודעותיו שלו לפיהן, למעשה, הוא שב מירדן לצורך ביצוע הפיגוע, וכי למעשה מעת חזרתו - משך חודשים מספר - הוא התכוון להוצאת הפיגוע הרצחני אל הפועל ולשם כך עבד וחסך כספים, כאשר מקום מגוריו הקבוע בתקופה זו היה בבית הוריו (ראו בעניין זה, צילום הודעתו של המחבל **חאלד** מיום 14.6.16).

55. על רקע האמור, עמדת המשיבים היא כי ודאי שיש במגורי המחבל בדירה מושא העתירה כדי להקים את זיקת המגורים הנדרשת.

56. ההלכה המחייבת ביחס לזיקת מגורים בנסיבות קרובות לענייננו נקבעה **בהרכב מורחב של חמישה שופטים**, בבג"ץ 6026/94 נזאל נ' **מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון**, פ"ד מח(5)338 (1994), שם דן בית המשפט בין היתר בסוגיית מיהו "תושב/דייר הבית" לעניין תקנה 119 לתקנות ההגנה. בית המשפט הנכבד קבע בין היתר, לעניין זיקת המגורים של סטודנט לבית הוריו, כדלקמן (בפסקה 6 לחוות דעתו של כב' השופט (כתוארו אז) מצא, עימו הסכימו כב' הנשיא שמגר, כב' המשנה לנשיא (כתוארו אז) ברק, וכב' השופט גולדברג), כדלקמן:

"לצורך קיום סמכותו של המשיב, במסגרת תקנה 119(1), מוטל עלינו להיווכח, שהמחבל היה "תושב" או "דייר" (inhabitant) בבית המהווה נושא לצו ההחרמה וההריסה. הכלל הוא, כי בשאלה אם היעדרותו של אדם מבית-מגוריו הקבוע מנתקת את זיקת המגורים שיש לו לביתו, יש להכריע על-פי טבעה של היעדרות ונסיבותיו העובדתיות של המקרה הנתון ראה בפרשת חמרי, בג"צ 361/82 הנ"ל, בעמ' 442ה'ו). **אם היעדרותו היא בעלת אופי ארעי תוסיף להתקיים זיקת המגורים לבית המגורים הקבוע. ואפילו בזמן האירוע הרלוואנטי היה לנדון מקום מגורים חלופי. כך הוא, למשל, ביחס לסטודנט, שמגוריו הארעיים במקום לימודיו אינם מנתקים את זיקת-מגוריו לביתו הקבוע (ראה בג"צ 361/82 הנ"ל); ובדרך-כלל, אף אינם מקימים זיקת-מגורים חלופית למקום מגוריו הארעי (השווה בג"צ 454/86 תמימי נ' מפקד צבאי של הגדה [לא פורסם]; ובג"צ 299/90 נימר נ' מפקד כוחות צה"ל באזור הגדה המערבית [לא פורסם]) [...]."**

יצויין כי כב' השופט (כתוארו אז) מ' חשין, שהיה בדעת מיעוט בפרשה זו קבע אף הוא כי מתקיימת "זיקת מגורים" בין המחבל – הסטודנט לבין בית הוריו:

"אני מסכים כי באו לפני המשיב ראיות להוכחה כי הרוצח היה צלאח נזאל; כי הוכחה זיקת מגורים בינו לבין הבית נושא הדיון; וכי המשיב קנה סמכות לפגוע בביתו של מחבל שמת ובביתו של מחבל מתאבד".

אלא שלגישת כבי' השופט (כתוארו אז) חשין, ניתן היה באותו מקרה להרוס רק את חדרו של הרוצח ולא את הבית כולו.

כן ראו והשוו: בג"ץ 361/82 חמרי נ' מפקד אזור יהודה ושומרון, פ"ד לו(3) 439 (1992); בג"ץ 454/86 תמימי נ' מפקד צבאי של הגדה המערבית (פורסם בנבו, 6.10.86); בג"ץ 299/90 נימר נ' מפקד כוחות צה"ל באזור הגדה המערבית, פ"מ מה(3) 625 (1991).

57. אך לאחרונה שב ועמד בית המשפט הנכבד - בדעת רוב - במסגרת עניין **מרעי**, על ההלכה הפסוקה בעניין זה, מפי כבי' הנשיאה נאור (בהסכמת השופטת ברון לעניין זה, למול עמדתו החולקת של השופט מזוז), כך:

"נראה כי העיקרון הכללי המנחה בנושא זה עניינו בשאלה האם מדובר בהיעדרות בעלת אופי ארעי אם לאו. כפי שנקבע בעניין נזאל (בעמ' 344):

"אם ההיעדרות היא בעלת אופי ארעי תוסיף להתקיים זיקת המגורים לבית המגורים הקבוע, ואפילו בזמן האירוע הרלוואנטי היה לנדון מקום מגורים חלופי. כך הוא, למשל, ביחס לסטודנט, שמגוריו הארעיים במקום לימודיו אינם מנתקים את זיקת-מגוריו לביתו הקבוע (ראה בג"ץ 361/82 הנ"ל); ובדרך-כלל, אף אינם מקימים זיקת-מגורים חלופית למקום מגוריו הארעי (השווה בג"צ 454/86 תמימי נ' מפקד צבאי של הגדה...; ובג"צ 299/90 נימר נ' מפקד כוחות צה"ל באזור הגדה המערבית...") (ההדגשות נוספו, מ.נ.).

בהכרעה בשאלת ארעיות ההיעדרות מהבית. נוהג בית המשפט לבחון האם הוכח כי למפגע קיים מקום מגורים אחר מלבד הבית המיועד להריסה. במסגרת זו, נבחנת השאלה האם הוא נהג לשהות בבית אותו מתכוונים להרוס. לעניין זה נקבע, כי די במגורים מעת לעת בבית שמבוקש להרוס כדי להקים את זיקת המגורים לצורך תקנה 119 (בג"ץ 897/86 ג'אבר נ' אלוף פיקוד המרכז, פ"ד מא(2) 522, 525 (1987) (להלן: עניין ג'אבר)). אחד השיקולים אותם נהוג להביא בחשבון במסגרת זו, הוא תדירות ההגעה לבית (ראו, בג"ץ 1245/91 פוקהא נ' המפקד הצבאי לגדה המערבית (31.12.1991), שם נקבע כי הגעתו של המפגע באופן תדיר לבית אמו, בין השאר, לצורך החלפת בגדים והצטיידות במזון, מלמדת על זיקת המגורים לבית; וכן עניין חמאד, בפיסקה 40 לחוות דעתי, שם הוכרה זיקת המגורים של מפגע שנהג לישון בבית משפחתו רק בחלק מימות השבוע, בעוד שבמרבית הלילות ישן במקום עבודתו, בנסיבות שבהן לא הוכח כי היה לו מקום מגורים קבוע אחר). בהתאם, בתי המשפט לא ראו בכך שהמפגע נהג להתאכסן בעת לימודיו במקום הקרוב למוסד הלימוד (למשל, פנימייה או בית קרובים הסמוך אליו) כעובדה המנתקת בהכרח את זיקת המגורים לבית הוריו לצורך תקנה 119 (ראו, בג"ץ 361/82 חמרי נ' מפקד אזור יהודה ושומרון, פ"ד לו(3) 439, 441-442 (1982) (להלן: עניין חמרי), שם נקבע כי עצם העובדה שבמשך שנת הלימודים שהו המפגעים, שהיו קטינים, מחוץ לבית הוריהם אינה מונעת מהם להיות "תושביר" בתקופת החופש, בה הם מצויים בו. בית המשפט לא ראה צורך, בנסיבות אותו עניין, להכריע

בשאלה האם ניתן היה לראות במפגעים "תושבי" הבית שעה שהם מצויים בכפר אחר לצורך לימודיהם; כן ראו, בג"ץ 454/86 תמימי נ' המפקד הצבאי של הגדה המערבית (6.10.1986) (להלן: עניין תמימי), שם נקבע כי מפגע קטין שהתגורר בפנימייה בבית ספרו הוא "תושב" בבית הוריו, שכן זה היה ביתו כל אימת שלא היה בבית הספר; ובג"ץ 299/90 נימר נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פ"ד מה(3) 625, 628 (1991), שעסק גם כן בעניין קטין (להלן: עניין נימר), ובו נקבע כי מתקיימת זיקת מגורים בין המפגע לבין בית אביו, אף שהוא התגורר בחלק מהזמן בבתייהם של דודיו ביישוב אחר הסמוך למוסד לימודיו. לפיכך, התקבלה עתירת דודו כנגד הכוונה להרוס את ביתו). **ראוי לציין, כי בחלק מהמקרים, נשענה ההכרעה בעניין זה גם על כך שבתקופה שבה בוצע הפיגוע שהה המפגע בבית המשפחה** (ראו, עניין חמרי, בעמ' 442; עניין תמימי; עניין ג'אבר, בעמ' 525; ובג"ץ 2630/90 כראכרה נ' מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון, בפסקה 2 לחוות דעתו של השופט ש' לוי (12.2.1991). לעומת זאת, ראו, עניין נימר, בעמ' 628).

17. **אם כן, ההכרעה בשאלה אם מתקיימת זיקת המגורים נטועה בנסיבותיו הקונקרטיים של כל מקרה.** במקרה שלפנינו מסכימים הצדדים לעתירה כי עבד הוא בגיר, סטודנט באוניברסיטת אבו-דיס וכי הוא שוכר חדר במעונות האוניברסיטה. לטענת המשיבים, עבד נראה בכפר פעמיים בחודש לערך והוא נוהג להגיע לדירה בסופי השבוע ובחופשות ולשהות שם, לעיתים, במשך למעלה משבוע ימים. העותרים, מצידם, אינם חולקים על כך שעבד נוהג לבקר בכפר, אך זאת, לטענתם, רק לעיתים רחוקות, בחגים ובחופשות מהלימודים. מכאן, שלמעשה אין מחלוקת על כך שעבד מגיע מעת לעת לדירה. בהודעתו במשטרה מיום 6.10.2015, הוא תאר עצמו כתושב הכפר, אם כי בהמשך ההודעה ציין כי הוא "מתגורר באבו דיס". לכך יש להוסיף גם את העובדה שמענו הרשום נותר הדירה, ולא שונה על ידו. נתון זה אומנם אינו שיקול מכריע, ובוודאי לא בכל המקרים, אך במקרה דנא הוא מצטרף למכלול הנתונים המעידים על זיקתו של עבד לדירה, ובכלל זה, העובדה שמעונות סטודנטים אינם מעצם טבעם מגורי קבע. בנסיבות שתוארו, אין, לדעתי, מקום להתערבותנו במסקנה כי עבד לא ניתק עצמו בשלב זה של חייו מהדירה. ודוק: אין אני מבקשת לקבוע כי סטודנט המתגורר במעונות סטודנטים נותר לעולם תושב בבית הוריו לצורך תקנה 119. הכל תלוי במכלול הנסיבות, במידת הזיקה לבית ההורים, ואולי גם בשאלה האם הקים משפחה משל עצמו, ועוד".

לאמור הצטרפה כבי' השופטת ברון, תוך שקבעה כך :

"[...] אני מסכימה עם חברתי כי במקרה דנן מתקיימת "זיקת מגורים" בין עבד לבין ביתם של העותרים – וזאת חרף מגוריו במקביל במעונות הסטודנטים. **ככלל, דומני כי זיקת המגורים הנדרשת לפי התקנה הרלוונטית אינה בהכרח פועל יוצא של תדירות השהייה בדירה מסוימת, או כמות החפצים האישיים המצויים בה – אלא בתפיסתו של האדם היכן מצוי ביתו.** הרושם מן החומר שהובא בפנינו, הוא שגם אם את מרבית זמנו מבלה עבד במעונות שבאוניברסיטה עקב לימודיו, ביתו היה ונותר בבית הוריו ולשם הוא הגיע בכל הזדמנות של הפוגה מן הלימודים. במצב דברים זה מתקיימת זיקת מגורים, גם אם לא הדוקה, וקמה לכאורה סמכותו של המפקד הצבאי להורות על הריסת ביתם של העותרים".

58. הנה כי כן, בהתאם להלכה הפסוקה, עמדת המשיבים היא כאמור כי יש בנסיבות המקרה דנן - בהן המחבל **חאלד** שב להתגורר בבית הוריו נוכח הפסקת לימודיו בירדן מזה מספר חודשים; בהן הוא עצמו מסר כי זהו ביתו; ובהן לא הוכח, ולא בכדי, כי לחאלד מרכז חיים "אחר" - כדי לקיים את הזיקה הנדרשת בין המחבל לבין הבית.

59. המשיבים יטענו, כי לאור הצורך בהרתעה ברמה גבוהה מפני ביצוע מעשים חמורים ביותר דוגמת מעשייו של המחבל, הרי שקיים במקרה דנן יחס חולם ומידותי בין מידות זיקת המגורים של המחבל לדירת המגורים בכפר לבין היקף הפעלת הסמכות לפי תקנה 119, בה הוחלט לנקוט במקרה הפרטני.

60. עוד טוענים העותרים כי הריסת דירתו של **חאלד** תוביל לפגיעה בדירות נוספות הנמצאות בסמוך. העותרים אף מבקשים לקבל לעיונם העתק מתכנית ההריסה ולאפשר למהנדס מטעמם לבחון את התכנית ולהגיש השגותיו, במידה ותהיינה. עמדת המשיבים היא כי דין טענה זו להידחות, שכן תכנית ההריסה הצפויה גובשה ונבחרה על ידי גורמי המקצוע מטעם המפקד הצבאי, כפי שאף נמסר לעותרים על ידי המשיב במענה להשגה.

61. אין לקבל טענות העותרים ביחס לפגיעה הפוטנציאלית במבנה בו ממוקמת הדירה המיועדת להריסה. כפי שפורט במענה להשגה, הריסת דירת המגורים תתבצע באמצעות ציוד הנדסי מכאני, תוך שימת לב שלא לפגוע ביתר המבנה, ותוך שההריסה, תיעשה ותלווה על ידי מהנדס מורשה מטעם חיל ההנדסה.

62. אשר לבקשת העותרים לבחון את תכנית ההריסה על ידי מהנדס מטעמם נשיב, כי בית המשפט הנכבד נמנע מלהתערב באופן ביצוע ההריסה, לרבות ההחלטה שלא למסור את חוות הדעת ההנדסיות לעותרים, שכן מדובר בעניין מקצועי שעל גורמי המקצוע לענות בו, וכך נפסק בפסקה 31 לפסק הדין בעניין קוואסמה:

"[...] לא מצאתי ממש בבקשתם החלופית של העותרים בבג"ץ 5295/14 כי נורה למשיב להעביר לעיונם חוות דעת הנדסית בעניין ההריסה, ונחה דעתי כי המשיב יוציא לפועל את החלטותיו תוך התחשבות נאותה במאפייניה ההנדסיים של דירת העותרים. אף לא מצאתי ממש בטענות העותרים בבג"ץ 5300/14 בעניין אופן ביצוע ההריסה. עניין לגביו נתון למשיב שיקול דעת רחב במיוחד."

כן ראו פסקה 35 לפסק הדין בעניין חמאד.

63. בהתייחס לטענה בדבר פגיעה בזכות הטיעון, נשיב, כי לעותרים ניתנה האפשרות להשיג על ההחלטה להוציא צו מניעה והריסה, כפי שאכן עשו, תוך שהובהר להם בין היתר כי חאלד הודה בביצוע הפיגוע במסגרת חקירתו. לפיכך, עמדה לעותרים זכות הטיעון באופן מלא, ואין כל ממש אף בטענותיהם במישור זה.

64. באשר לטענת העותרים לפיה אחריות החשוד לא הוכחה ברמה הנדרשת. טענות אלה רחוקות מלגלות עילה. הלכה פסוקה ומושרשת היא כי כתב אישום עולה כדי ראיה מנהלית משמעותית, אשר רשות מנהלית רשאית להתחשב בה. ראו בהקשר זה ענין עואודה שהוזכר לעיל, בסעיף 25 לפסק הדין:

"העותרים טענו כי מן הראוי להמתין לסיום משפטו של עואד, ורק אם יורשע – לשקול את הריסת ביתו. ואולם, כפי שפורט לעיל, כבר נקבע בפסיקהנו כי על-מנת להפעיל את הסמכות לפי תקנה 119, די בראיות מנהליות המעידות על כך שבבית המיועד להריסה מתגורר מפגע (ראו: פרשת נזאל, עמוד 343; פרשת שרבאתי, עמוד 815). עמדתי לעיל על הראיות המנהליות כנגד עואד, וביניהן הודעותיו המפורטות של בנו וכתב האישום שהוגש כנגדו. על רקע זה, אין לדעתי מקום להתערב בהחלטת המשיב להורות על הריסת ביתו של עואד, שנסמכה על ראיות מנהליות אלה. אף העותרים לא חלקו בפה מלא על כך."

בנסיבות עניינינו, בהן חאלד הודה בביצוע המעשה באופן מלא, נוסף על כלל הראיות המנהליות הקיימות בעניינו אשר הובילו להגשת כתב האישום כמפורט לעיל, סבורים המשיבים כי הראיות המנהליות הן הרבה למעלה מן הנדרש כדי לעמוד ברף הראייתי הנדרש לשם הפעלת הסמכות לפי תקנה 119.

65. לבסוף, אף טענת העותרים לפיה בשל עקרון טובת הילד אין מקום לקיומו של הצו מושא העתירה אינה מגלה עילה. כפי שנקבע בעניין אבו זיד: "הדברים האמורים לעניין בני משפחה ככלל, נכונים גם לעניין קטינים בפרט; אף שבמקרה הנדרש לבית שבו מתגוררים קטינים, מתעצמת במידה מסוימת הפגיעה נוכח העיקרון המבוסס של טובת הילד, אין בה לכשעצמה כדי לקבוע כי המשיב חרג ממתחם שיקול הדעת המסור לו, שכן מטבע הדברים מקום שעסקינן בבתי מגורים, יהיו לא פעם קטינים בין דריהם, והצורך בהרתעה בעינו עומד (בג"ץ 2006/97 ג'נימת נ' אלוף פיקוד מרכז, פ"ד נא(2) 651, 654-653 (1997)); עניין קואסמה, פסקאות 21 ו-26)". משכך, דין טענות העותרים, אף לעניין זה, להידחות.

סיכום

66. לנוכח כל האמור עמדת המשיבים היא כי אין כל עילה להתערבותו של בית המשפט הנכבד בהחלטת המשיב להפעיל את סמכותו לפי תקנה 119, כלפי דירת המגורים שבה התגורר חאלד. לפיכך, דין העתירה להידחות.

67. נציין כי בידי המשיבים חוות דעת כללית עדכנית בדבר האפקטיביות של האמצעי שנוקט המשיב. כן נוסף, כי כפי שצויין לעיל, בידי המשיבים אף חומר חסוי בעניינו של העותר 2.

ככל שבית המשפט הנכבד ימצא לנכון, המשיבים יציגו בפני בית המשפט את החומר החסוי האמור, בהסכמת העותרים ובמעמד צד אחד.

68. המשיבים יבקשו מבית המשפט הנכבד להכריע בעתירה בהקדם האפשרי.

העובדות המפורטות בתגובה זו נתמכות בתצהירו של מפקד פיקוד מרכז, האלוף רוני נומה.

היום, ו' בתמוז תשע"ו

12 ביולי 2016

אבישי קראוס, עו"ד
סגן בפרקליטות המדינה